

VYSOKÁ ŠKOLA ZDRAVOTNÍCTVA A SOCIÁLNEJ PRÁCE SV. ALŽBETY, BRATISLAVA

POSUDOK OPONENTA HABILITAČNEJ PRÁCE

Téma habilitačnej práce: *Multidimenzionálny prístup k riešeniu krízových situácií – teoretické východiská a aplikačné možnosti v praxi.*

Autor: *PhDr., Mgr. Soňa Šrobárová PhD., MBA. Ed.D*

Oponent: *doc. PhDr. Marek Stachoň, PhD.*

Odbor: *Sociálna práca*

Pripomienky k habilitačnej práci: (školiteľ nekladie otázky)

Habilitačná práca doktorky Soni Šrobárovej s názvom *Multidimenzionálny prístup k riešeniu krízových situácií* - teoretické východiská a aplikačné možnosti v praxi predstavuje v zmysle zákona súbor pôvodných vedeckých prác autorky, ktorý je opatrený odborným komentárom. Habilitačná práca je zameraná na krízovú intervenciu v sociálnej práci, jej teoretické východiská, praktické aplikácie a vnímanie zo strany verejnosti, klientov a odborníkov. Autorka zdôrazňuje, že krízová intervencia je kľúčovým nástrojom pomoci v náročných životných situáciách, no v praxi naráža na množstvo limitov – nedostatok personálu, slabú koordináciu, chýbajúce štandardy, nízku dostupnosť služieb či nedostatočnú supervíziu.

Ako veľmi podnetný zámer súboru prác považujem autorkine úsilie o zlepšenie medziodborovej spolupráce. Oceňujem tiež, že práca analyzuje existujúce výsledky a skúsenosti z praxe, nakoľko spoločnosť čoraz častejšie čelí rôznym formám kríz, ktoré majú hlboký psychologický, sociálny a ekonomický rozmer. Ide o krízy spôsobené stratou blízkej osoby, domácim násilím, rozvodom, zanedbávaním detí, ale aj o širšie spoločenské javy, ako sú chudoba, bezdomovectvo, vojna či pandemické situácie. Tieto udalosti si vyžadujú odbornú, efektívnu a dostupnú krízovú intervenciu. Predložená habilitačná práca predstavuje, ako voči uvedeným problémom vie reagovať sociálna práca a ako zvýšiť efektívnosť a úroveň krízovej intervencie. Hoci je krízová intervencia uznávaná ako dôležitý nástroj pomoci, v praxi naráža na viaceré limity. Soňa Šrobárová sa v svojich prácach zamerala aj na tento problém a jej úsilie spočíva v identifikácii interdisciplinárnych faktorov, ktoré ovplyvňujú činnosť krízovej intervencie a kvalitu sociálnej opory v rôznych situáciách. Zároveň jej práce sú o identifikácii špecifik, možností a riešení v rôznych životných situáciách vyžadujúcich si krízovú intervenciu. Tretí rozmer práce spočíva v analýze pôsobenia, kompetencií, rolí a problémov pomáhajúceho profesistu. Autorka ich pomenováva ako perspektívy. Habilitačná práca obsahuje súbor článkov rozdelených do troch tematických oblastí: teoretické rámce krízovej intervencie, praktické prístupy a aplikované formy intervencie a perspektívy verejnosti, klientov a odborníkov. Práca sa sústreďuje na empirickú analýzu vybraných prístupov krízovej intervencie, na úlohu sociálnej opory, spôsoby poskytovania pomoci a efektívnosť intervencií v rôznych spoločensko-profesijných kontextoch. Zároveň reflektuje existujúce výsledky výskumov a skúsenosti z praxe a ponúka odporúčania pre rozvoj systémov sociálnej pomoci.

V teoretickom aspekte problému témy práce sa rozoberajú základné koncepty krízovej intervencie a úloha sociálneho pracovníka. Autorka sa niekedy viac a niekedy menej dostáva ku kritickému vysporiadaniu sa s konceptami krízovej intervencie. Teoretické východiská práce sú ukotvené v transakčnom modeli stresu a zvládania, ktorý zdôrazňuje význam kognitívneho hodnotenia situácie a dostupných copingových mechanizmov. Sociálny pracovník v krízovej intervencii čelí nielen stresu klienta, ale aj vlastnému, preto je potrebné rozvíjať systémy podporujúce jeho profesionálnu odolnosť. Napríklad na str. 12 autorka komentuje potrebu systémovej podpory, ktorá vyplýva z jej štúdií. Niekedy je však tento problém zúžený na zvládanie stresu a chýba jeho komplexná explánácia a riešenie. Ako silnejšiu stránku práce vnímam analýzy a úlohy sociálneho pracovníka, ktoré sú vcelku dobre vyhodnotené (facilitátor klientových schopností zvládať krízu). Podrobne je rozpracovaný postup práce sociálneho pracovníka, ktorý zahŕňa prípravnú fázu, úvodnú fázu, prácu s problémom a postintervenčné opatrenia (pozri komentár zo str. 34). Oceňujem výskumy, ktorými sa autorka prezentuje vo svojich predložených výskumných štúdiách. Ide o zadarmo uskutočnené aj nastavené kvalitatívne aj kvantitatívne výskumy. Autorka si typ výskumu volila vhodne k cieľu výskumu a oceňujem, že tieto výskumné štúdie sú v anglickom jazyku. Autorka preukazuje vysokú úroveň realizácie výskumu a spracovania jeho zistení použitím rôznych nástrojov a metodológie.

Vedecké výstupy predložené v habilitačnej práci odhaľujú potenciál zmierňovania či odstraňovania dôsledkov s cieľom obnovy individuálneho aj komunitného fungovania. To však v praxi naráža na nedostatočnú dostupnosť, slabú koordináciu, personálne a metodické nedostatky či nejasnú legislatívnu oporu. Osobitnou oblasťou, ktorá je v praxi nedostatočne etablovaná, je sociálna opora ako súčasť krízovej intervencie, hoci jej význam je vedecky potvrdený. Téma je aktuálna aj vzhľadom na nové výzvy, ktoré autorka práce vo svojich textoch analyzuje, akými sú digitalizácia a rastúci význam dištančných foriem intervencie, najmä po pandémii COVID 19. Práca nadväzuje na doterajšie odborné pôsobenie autorky a jej výskumné aktivity v oblasti krízovej intervencie a otázky sociálnej opory. Schopnosť zvládať stres je ovplyvnená subjektívnym vnímaním záťaže, predchádzajúcimi skúsenosťami, podporou okolia a prístupom k odbornej pomoci. Sociálna opora je kľúčovým ochranným faktorom, ktorý znižuje psychickú dezorganizáciu a zvyšuje schopnosť adaptácie. Efektívna intervencia by mala cielene pracovať so sociálnym prostredím klienta a podporovať jeho prirodzené siete. Pojem sociálnej opory považujem v práci za hodný zreteľa, ale aj ďalšieho rozpracovania v súvislosti s krízovou intervenciou.

Multidisciplinárna spolupráca sa ukazuje ako významný faktor zvyšujúci efektívnosť intervencie a znižujúci stres pracovníkov. Efektívna krízová intervencia si vyžaduje prepojenie sociálnej práce, psychológie, zdravotníctva, právnych služieb a ďalších profesií. Vytváranie regionálnych centier a formálnych pracovných skupín by mohlo zlepšiť koordináciu a kvalitu poskytovaných služieb, ako uvádza autorka na strane 14. Pomoc v krízových situáciách môže prebiehať na neformálnej aj formálnej úrovni – ako spomína aj autorka predloženej habilitačnej práce. Tento aspekt problému je z môjho pohľadu v štúdiách Soni Šrobárovej zohľadnený, ale silnejší fokus na sledovanie analýzy a korelácie oboch úrovní už nereflektujem. Ako negatívnu vnímam technickú úpravu niektorých predložených štúdií, ktorých text je v práci zvlnený (napr. štúdia od str. 172) a zároveň jeho textúra je skenovaná, preto je niekedy náročnejší skríning textu. Niekde sa objavujú stylistické nedostatky (napr. začiatok strany 17), nekorektné uvádzanie interpunkcií. Na základe protokolu o kontrole originality práce konštatujem, že práca sa nejavi ako plagiat.

Viaceré z predložených textov súboru prác sú v spoluautorstve, trojitom, dvojitom. Ocenil by som, keby bolo viac predložených štúdií, ktoré sú vo výhradnom autorstve autorky Soni Šrobárovej, aby bolo možné lepšie sledovať jej erudíciu, autorstvo a identifikovať samostatnosť vo vedeckej práci. Práca poukazuje v nemalej miere na etický rozmer krízovej intervencie, kedy jej cieľom nie je len stabilizácia klienta, ale aj podpora jeho autonómie a dôstojnosti. Odporúčam autorku sledovať aj tento rozmer krízovej intervencie s podporou výskumov. Odborný komentár voči predloženému súboru prác obsahovo kompatibilný. Svedčí o tom aj zostavenie tém odborného komentára, ktorého časti a témy (podkapitoly) sú v názvoch analogické s predloženými štúdiami. Zároveň samotný komentár je vnútorne logicky členený a vykrýva teoretické aj praktické aspekty problému a aj jeho aplikačný rozmer. Samotný súbor prác je kvalitný, pomerne rozsiahly, v rámci tematiky krízovej intervencie ide o pomerne širokú paletu predmetov krízovej intervencie. Na druhej strane by som očakával bohatší a originálnejší text komentára, vyšší osobný vklad autorky a zhrnutia týkajúce sa explicitne jej vlastných zistení v podkapitolách komentára 1.4, 2.6, 3.4, v ktorých autorka realizuje zhrnutie poznania jednotlivých kapitol vystihujúcich teóriu, prax a perspektívy krízovej intervencie.

Záverečné hodnotiace stanovisko:

Predloženú habilitačnú prácu Soni Šrobárovej odporúčam prijať k obhajobe.

Otázky k obhajobe:

1. V čom vidíte hlavný prínos multidimenzionálneho prístupu oproti tradičnému chápaniu krízovej intervencie v sociálnej práci?
2. Ako by sa podľa vás mali zmeniť vzdelávacie programy pre sociálnych pracovníkov, aby lepšie reagovali na súčasné krízové situácie?
3. Čo vyvodzujete z postojov verejnosti pre fungovanie krízovej intervencie a jej efektivity?

V Bratislave, 11. marca 2026 Doc. PhDr. Marek Stachoň, PhD., v. r.

Miesto a dátum

Podpis